RUSKI INWALID

N°. 135.

ŚRODA 13. Czerwca 1817.

CZYLI

WIADOMOŚCI WOJENNE.

Zawarcie. Wiadomości kraiowe. Królewstwo Polskie. — Wiadomości zagraniczne: Niemcy. Angliia. Francyia. Szwecyia. — Wiadomości uczone: Ruski Pustelnik. — Kurs Peterzburgski pieniędzy.

WIADOMOSCI KRAJOWE.

Królęwstwo Polskie.

Z Warszawy, 3. Czerwca.

W Imieniu Nayiaśnieyszego
ALEXANDRA I.
Cesarza Wszech Rossyy, Króla Polskiego
etc. etc. etc.

Namiestnik Królewski w Radzie Stanu.

Zważaiąc, iż przepisy Postanowienia Naszego z dnia 27. Lutego r. z. wstrzymuiące bieg spraw własności publiczney tyczących się, zamierzone były iedynie do usposobienia dokładney dla Skarbu, gmin, miast, funduszów duchownych i instytutów publicznych obrony w tychże sprawach; zważaiąc daley, iż lubo ustanowienie Prokuratoryi Jeneralney prowadzi do takowego zamiaru, iednakże magistratura ta, nowo utworzona, dostatecznego czasu potrzebuie, aby postawioną była w możności przygotowania dokładnych obron w tak znaczney liczbie processów; zastanawiaiąc się razem z drugiey strony nad niedogodnościami, iakie nietylko dla prywatnych stron, ale też i dla Skarbu, gmin, miast i publicznych instytutów wynikaćby mogły, gdyby nieograniczone spraw ich zawieszenie nadto długo trwać miało; po wysłuchaniu zdań ogólnego zebrania Rady Stanu, postanowiliśmy i stanowiemy:

Artykuł 1. Zawieszenie spraw własności publiczney tyczących się, wyżey wymienionem Postanowieniem Naszém z dnia 27. Lutego r. z. zaprowadzone, ustaie zupełnie z dniem 1. Stycznia roku przyszłego 1818. z zastrzeżeniem iednakże warunków, następnemi ninieyszego Postanowienia artykułami wskazanych.

Art. 2. Prokuratoryia Jeneralna (za otrzymaném od właściwey Kommissyi Rządowey upoważnieniem) będzie mogła przed wyyściem rzeczonego terminu wprowadzić w bieg wiszącą albo nowo rozpocząć nie wytoczoną iescze, każdą własności publiczney dotyczącą się sprawę, czyli ta z powództwa, czyli z zapozwania przypada, bądź w sądownictwie zwyczayném, bądź w sądownictwie sporu Administracyynego.

Art. 3. Strona prywatna, któraby po pierwszym Stycznia r. 1818 zechciała na mocy ninieyszego Postanowienia Naszego, przywrócić w bieg iakową zawieszoną sprawę, z rodzaiu tych, które pod obronę Prokuratoryi Jeneralney podpadaią; mocną iest, przed upłynieniem nawet powyższego terminu, wydać zapozwy tak Prokuratoryi Jeneralney, iako i stronie pryncypalney, a oraz usku-

tecznić wszelkie należne kommunikacyie, dla wprowadzenia sprawy potrzebne. Wpis atoli sprawy i wprowadzenie iey, nastąpić nie może aż po 1szym Stycznia r. 1818.

Art. 4. Prokuratoryia Jeneralna skoro uzna, iż przygotowanie obrony dokładney, w iakimkolwiek nowym lub w bieg przywróconym processie, i zgromadzenie potrzebnych do niey materyiałów, wymaga dłuższego czasu; będzie miała prawo, żądać dylacyi aż do sześciu miesięcy. W przypadku konieczney potrzeby upoważnioną iest do żądania drugiey, a następnie i trzeciey półroczney dylacyi, które każdy Sąd na wyraźne żądanie Prokuratoryi Jeneralney, w każdey sprawie dozwolić powinien. Jeżeliby zaś zaszła kiedy potrzeba dłuższey nad te trzy dylacyie przewłoki, naówczas udzielenie takowey, zależeć będzie od uznania Sądu. Rozporządzenie to względem dylacyów, trwać ma do czasu zaprowadzenia nowey procedury sądowey.

Art. 5. Gdyby w którey kolwiek sprawie przez prywatną stronę z mocy ninieyszego Postanowienia po 1. Stycznia 1818 r. wprowadzoney, zachodził iakowy przedmiot z liczby tych, które artykułem 10 Postanowienia Królewskiego z daty 29. Września (11. Października) r. z. z pod zwyczaynego sądownictwa wyłączone zostały, naówczas obowiązkiem będzie każdego Sądu wstrzymać się od decyzyi

Art. 6. Prokuratorowie Królewscy przy Sądach i ich zastępcy, obowiązani są z przeznaczenia swego, dawać szczególnieyszą baczność na sprawy przez Prokuratoryią Jeneralną bronione, i wnioskami z urzędu popierać interes publicznych własności, a oraz iść w pomoc obronie, iaka z polecenia Prokuratoryi Jeneralney przez iey obrońców czynioną będzie. Obowiązek czuwania w Sądzie Naywyższey Instancyi nad prawném publicznych własności bezpieczeństwem, należeć będzie (w myśl artykułu 6 tymczasowey rzeczonego Sądu organizacyi w dniu 21. Września r. 1815 wydaney) do Sędziego Referuiącego.

Wykonanie ninieyszego Postanowienia, które w Dzienniku Praw umieszczone bydź ma, Kommissyiom Rządowym i Prokuratoryi Jeneralney, w czém do którey należy, polecamy.

Działo się w *Warszawie* na posiedzeniu Rady Administracyyney dnia 20. Maia 1817 r.

(Tu następuią podpisy.)

WIADOMOSCI ZAGRANICZNE.

Niemcy.

Z Sztutgardu, 2. Czerwca.

Dzień dzisieyszy należy zapewne do naypamiętnieyszych w historyi naszey. Na posiedzeniu nayburzliwszem trwaiącem od godziny 8ey rano aż do 5ey po południu proiekt konstytucyi większością głosów 69 przeciw 42 odrzuconym został. Według wszelkich podobieństw posiedzenie introzeysze przeznaczone dla ułożenia Adressu Królowi, będzie ostatniem.

Anglia.

Z Londynu, 3. Czerwca.

Odebrano tu następuiącą Proklamacyią wydaną przez rząd Pernambukski.

«Rząd tymczasowy, stosuiąc się do okoliczności teraznieyszych, uznał dobrem zabronienie wyiazdu zagranicę miszkańcom, iako też wyprowadzenie ich maiątków; obok tego chcąc zapobiedz wszelkiemu uciskowi, którego może się dopuścić dwór *Rio-Janeirski* względem osob i maiątków mieszkańców tuteyszych, znayduiących się pod panowaniem iego, wydał następuiące postanowienie: 1°. Żaden z mieszkańców tuteyszych, niema prawa wyiechania zagranicę bez wyraźnego pozwolenia rządu i wydania przezeń paszportu. 2°. Pozwolenie takowe, bierze się w Wydziale Sekretoryiatu, i gdy niebędzie odmówionem, wydadzą się paszporty według przepisów. 3°. Wyiezdzaiący bez takich formalności narażaią się na utratę całkowitego maiątku przez wzięcie go w sekwestr. 4°. Procenta z maiątków wziętych w sekwestr postępuią do skarbu, w przypadku gdyby właściciel takowego maiątku niepowrócił w ciągu roku. 5°. Patryoci, którym rząd porucza wykonanie ninieyszych postanowień, powinni się do nich stosować, do pokąd inne nienastąpią przepisy. 6°. Na wszelkie maiątki Portugalskie znayduiące się w obwodzie tyteyszym, rosciąga się *ambargo* w celu zabespieczenia własności naszych obywateli, zatrzymanych przez rząd Portugalski. 7°. W celu powziecia dokładney wiadomości o ilości takowych maiątków zatrzymanych, patryoci powinni stanąwszy w kassie rządowey zapisać swoią własność z wymienieniem osob i mieysca gdzie się takowe znayduią, w zdarzeniu zaś zataienia, połowa ukrytego maiątku oddaie się donosicielowi, druga idzie do skarbu. 8°. Wykonanie tych przepisów ma się dopełnić w ciągu dni 15 po ogłoszeniu ninieyszego postanowienia. 9°. Donoszenia o zataieniach maią się dziać w przyzwoitych sądownictwach, w których zaraz ma następować i śledzenie w celu odkrycia prawdy. 10°. Zatrzymanie maiątków Portugalskich do potąd nieustanie, do pokąd rząd *Rio-Ja-*

neirski niezaniecha traktowania po nieprzyiacielsku osob i maiątków współ obywateli naszych.»

—. W gazecie *Rio-Janeirskiey* publiczney pomieszczone iest urzędowe doniesienie Janerała *Lecor* o spokoynem weyściu do Monte-Video, które miało mieysce dnia 20. Stycznia. Spotykaiący go mieszkańcy, wynieśli klucze od bram miasta. Hrabia *Wiana* dowodzi eskadrą Portugalską pod Monte-Video.

Kupcy prowadzący handel w Brezylii, składali niedawno radę; ale przez wzgląd na okoliczności teraznieysze żadnego nieuczynili przedsięwzięcia. — Zwyczaynie każdego roku wywożono s Pernambuko 90,000 worów bawełny.

FRANCYIA.

S Paryża, 1. Czerwca.

Nieiakis *Desbans*, furyier regimentu 2. Gwardyi Królewskiey w garnizonie Wersalskim, aresztowanym został pierwszych dni p. m. oskarzonogo o namawianie dwóch swoich kamratów do zbrodniczego zamachu na życie rodziny Królewskiey. Rada woienna pierwszey dywizyi rozsądza tę sprawę.

— Dnia 27. b. m. aresztowano tu nieiakąś kobietę, która odziana będąc w czarno, s krzyżem białym w ręku, wołała chodząc po ulicy: *Czyńcie pokutę biada miastu Paryżowi, biada Francyi!* Będąc stawioną przed kommisarzem Policyi odpowiedziała w te słowa:

«Blisko dwa miesiące temu, iakem przybyła z *Besançon* do Paryża, przez ludkość przyięła mnie w dom swóy Panna *Baron*. Celem moiego przybycia do Paryża iest poparcie obiawienia Archanioła *Rafała*, dążącego do poprawy religii i obyczaiów Francyi. Jużem przez pismo doniosła Ministrowi Policyi ieneralney o środkach, których się należy chwycić dla zapobieżenia niesczęsciu Francyi, i prosiłam aby doniesienie moie kommunikowane było Królowi; lecz ponieważ Minister dotąd mnie nieodpowiedział, rozumiałam, iż iest powinnością moią, przez ten publiczny postępek zniewolić go do zwrócenia na to uwagi.»

Ta kobieta, daiąc tak iawne dowody pomieszania umysłu, oddana pod dozor i rozrządzenie Prefekta Policyynego.

— 26. p. m. wzięto pod areszt w *Courtille* iakiegoś człowieka, oskarzonego o kilkakrotne wzywanie imienia Bonapartego.

SZWECYIA.

Z Sztokolmu, 27. Maia.

Urzędowa tuteysza gazeta pomieściła dzisiay następuiący artykuł:

Porucznik *Lindsfelt* oskarzony lecz iescze nie przekonany o zdradę oyczyzny, którego nadto wielu świadków obwiniało o mnogie zbrodnie, iakich się dopuszczał przez długi przeciąg czasu, powiesił się dnia 15. Maia w nocy za pomocą chustki zdiętey z szyi i przywiązaney do pieca w kordygardzie, gdzie siedział pod aresztem. Smierć iego przecięła proces, dla przykładu iednak ciało iego będzie zakopane do ziemi przez kata.

WIADOMOSCI UCZONE.

RUSKI PUSTELNIK.

Bursa Kupiecka w Peterzburgu.

(Dalszy ciąg.)

Przechadzka po nad brzegiem Newy koło bursy w nocy pogodney w Maiu lub w Czerwcu, tak iest przyiemna, iż niemożno iey z niczém w tym względzie porównać. Wszystko się słodkim upaia spoczynkiem w tę cichą i spokoyną chwilę, zastępuiącą panowanie ustawicznego łoskotu i ruchu dziennego. Sen miły stula powieki zmorzone dzienną pracą i zatrudnieniem, napróżno chciał by go kupić za skarby swoie leniwy próżniak! Wszystko iest spokoyne, wszystko w głębokiem pograżone milczeniu, chyba się odzywa w odległości tkliwe nócenie pieśni Ruskiey, albo głos miły słowika, któregobys prożno chciał w murach stolicy w inną posłyszeć godzinę.

Patrząc na tę rozmaitość obrazów, zeyście się nayodleyleyszych narodów, zmieszanie się nayniepodobnieyszych ięzyków, moc wszystkich namiętności człowieka, musisz bydz uderzonym wielkością tey potęgi która tem wszystkiem kieruie; która posyła iednego w łono głębokie ziemi lub każe się ponurzać aż do dna morskiego, a drugiego pod obłoki wynosi; która przeznacza zatrudnienie *Grenlandczykowi* łowiącemu ryby, i *Hottentotowi* uganiaiącamu się za zwierzem. Która gruzom nadaie cenę złota i dyiamentów która iest początkiem wszystkich nayważnieyszych odkryciów; słowem *Handel*. A ktoż iest twórcą, Rossyyskiego handlu? Kto zwabił do oyczyzny naszey tę czaruiącą wróżkę? Komu winni iesteśmy te pożytki i przyiemności iakich kosztuiemy i które szczodrobliwa iey ręka wylewa na nas? — Piotrowi! — Piotrowi Wielkiemu! Piotr widział, iż bogactwa Rossyyskiey ziemi są drogie przez swoią obfitość; że wyprowadzać ie morzem tylko można: znał ten Wielki Monarcha, że bez wygod handlu zewnętrznego niepodobno podnieść i rozszerzyć wewnętrznego przemysłu — założył więc porty, i utworzył floty. I dla tego to właśnie

musiał zawoiować morze, (*) od silnych mocarstw, i zwyciężyć przyrodzenie. (**)

Ciesz się nieśmiertelny Monarcho poglądaiąc z górney krainy na twoie własne dzieło. Ta wspaniała swiątynia, przeznaczona dla handlu, ten ciosany granit zdobiący brzegi przezroczystey Newy, ten plac równy i obszerny, założone są na tychże niedostępnych błotach, któreś twoią własną ręką rozmierzał; ten gęsty las masztow wznosi się na temże samem mieyscu, kędyś Ty sam pierwszy Hollenderski przyprowadził okręt.

Okoliczność następuiąca pamiętną bydz powinna w dzieiach Rossyyskiego handlu, i w całey mocy ukazuie życzenie Piótra I. dążące do przyciągnienia zagranicznego przemysłu do nowego swoiego portu.

Skoro się tylko ten Monarcha dowiedział o przybyciu do Kronszlotu pierwszego Hollenderskiego okrętu, natychmiast udał się na spotkanie tego pożądanego gościa. Ubrany iak prosty maytek, otoczony orszakiem w podobnymże stroiu, płynie na małym statku i znayduie okręt przybyły stoiący na kotwicach, wchodzi nań a pozdrowiwszy Kapitana w ięzyku Hollanderskim, powiada iż iest przysłanym od Gubernatora w celu przewodniczenia okrętowi do Peterzburga, i przeprowadzenia go bespiecznie przez mieysca, na którychby mógł osieść. Płynie pierwszy zagraniczny okręt za statkiem Monarchy, i szczęśliwie przybywa do *bursy*, gdzie go spotyga Gubernator Xiąże Menżykow. Kapitan okrętu i maytkowie zaproszeni byli na obiad do Gubernatora, a na okręcie postawiono straż woienną.

Na obiedzie dopieró poznali Hollendrzy w osobie przewodniczącego im tak zręcznego maytka Monarchę Rossyyskiego. Cały ładunek okrętu składaiący się z win rozmaitych i soli Hiszpańskiey pozwolono przedać bez wszelkich opłat; nadto Kapitan okrętu otrzymał w podarunku od Cesarza 500 czerwonych złotych, a każdy z maytków po trzysta *efimów*. Monarcha przyrzekł i drugi okręt z iakiego kolwiek państwa podobnymże przyiąć sposobem; nakoniec niezważaiąc na czas naygorszy iaki zwyczaynie bywa u nas w Listopadzie, sam przeprowadzał okręt do Kronszlotu.

(*) Piotr Wielki podbił brzegi Baltyckiego i Azowskiego morza.

(**) Uyście Newy do odnogi Finlandskiey otoczone było niedostępną trzęsawicą i błotem.

Pierwszy Angielski okręt, przybyły lata następuiącego, podobnież był przyięty przez Piotra Wielkiego. Cesarz także przebrany za maytka udał się na spotkanie, i znalazł Anglików na pół drogi w okręcie osadzonym na piasku, s którego przywielkiey pracy i szczególney zręczności samego Piotra sciągnięto okręt bez naymnieyszego szwanku. Kapitan widząc nieutrudzoną gorliwość w dopomożeniu okrętowi, okazywaną przez maytka tego mniemanego, zaprosił go do siebie i ofiarował sztukę wełnianey materyi na ubior maytka, lecz ten niechciał przyiąć podarunku wymawiaiąc się, iż wstyd iest i grzech przyiąć co kolwiek od kamrata, za uczynność która na morzu wzaiemnością może się zapłacić; lecz kiedy Anglik z swey strony usilnie go prosił o przyięcie, przyrzekł to uczynić ale nazaiutrz, kiedy Kapitan z maytkami swoimi będzie u niego na obiedzie. I tak nazaiutrz Anglik był na obiedzie u Cesarza Rossyyskiego. Nadto szczodrze go Monarcha obdarzył; ładunek cały bardzo wygodnie przedał, i powróciwszy do Anglii uwielbiał dobróc Rossyyskiego Cesarza. Taka dobroć Piotra okazana okrętowi Angielskiemu, sprowadziła w roku następuiącym mnóstwo Angielskich statków.

Wiadoma iest trzecia anekdota tego Monarchy w podobnymże względzie. Zapytał iednego razu Hollendra na okręcie, gdzie się mu lepiey podoba w Archangelu czy w Peterzburgu? Dobrzeby tu było odpowiedział Hollender nieznaiąc go, ale nieumieią robić *oładek*. Cesarz nic mu niemowiąc powrócił do pałacu, i rozkazawszy przygotować żądane *oładki*, zaprośił Hollendra, i kazał po tem ten ulubiony Hollendrów pokarm, dla wszystkich z ich kraiu przybywaiących maytków gotować.

W roku 1713 iuż więcey 1000 okrętów zagranicznych przybyło do Kronsztatu i Peterzburga, dla zabrania płodów Rossyyskiey ziemi, które się tu sprowadzaią z wewnątrz Rossyi przez kanały łączące *Wołgę* z *Newą*.

(Dokończenie późniey.)

Kurs Peterzburgski pieniędzy. Czerwca 12. dnia 1817.	Assygnac.		Srebrne.	
	Rble.	Kop.	Rble.	Kop.
Dukat Hollanderski	10	90	—	—
Rubel srebrny	3	88	—	—
Assygnata storublowa . . .	—	—	26	—

W St. Peterzburgu, w Drukarni Karola Kraya.